

Daniela Krejčová

Vznik a vývoj pojmu národní jazyk ve Francii

Diplomová práce

Ústav románských studií FF UK

Posudek vedoucího práce

Předložená diplomová práce si klade za cíl popsat vznik konceptu národní jazyk a jeho další vývoj, což ve francouzském historickém kontextu představuje poměrně složitý problém. Ve francouzských dějinách lze dosti dobře sledovat vývoj národního povědomí (G. Duby a bitva u Bouvines 1214) - pojem *la nation française* se vyvíjí paralelně s rozvojem a rozšiřováním centrální moci, avšak termín *la langue nationale* označující francouzštinu je poměrně pozdního data (18. století). V porovnání s dalšími výrazy jako *langue vernaculaire*, *langage natif*, *langage françois*, *langue commune* aj. jde o nepřiliš rozšířené spojení. Naproti tomu se ve francouzském prostředí běžně termínu *langue nationale* užívá pro označení jazyků jiných zemí/národů. Má tento rozpor nějaké (historické) vysvětlení?

Autorka se ve práci nejprve pokusila o určitou periodizaci externího vývoje francouzského jazyka s jeho některými klíčovými momenty (edikt z Villers-Cotterêts, encyklopedie d'Alembert-Diderot, tažení proti dialektům za fr. revoluce aj.) a analýzu některých základních pojmů (gramatizace) a jevů, zejména jazykové politiky francouzského státu. V tomto ohledu lze práci vytknout určitou nevyváženost – např. 17. století je podle mého názoru věnována menší pozornost, než si zasluhuje. Bylo by určitě zajímavé se podívat v tomto kontextu na působení Francouzské akademie, ale to již by patrně přesahovalo rámec diplomové práce.

Kapitola věnovaná Encyklopedii je velmi zdařilá, autorce se podařilo vystihnout podstatu osvícenského myšlení o jazyce. Vytknout by jí samozřejmě bylo možné poměrně malé množství odkazového materiálu (kapitole by slušely odkazy přinejmenším na Brunota a na příslušná hesla v *Encyclopédie méthodique-Beauzée*).

Velmi zajímavým aspektem této problematiky je jazyková politika praktikovaná za fr. revoluce, počínaje dotazníkem abbé Grégoirea. Autorka cituje pasáž ze známého Barèrova projevu, v němž se termín *langue nationale* explicitně objevuje („... *les citoyens ignorants de la langue nationale*“) paralelně k universalistické vizi francouzského jazyka. Tato samotná pasáž by stála za podrobný rozbor. K jazykové politice za revoluce (a následně i za Prvního císařství) existuje celá řada publikací (např. Schlieben-Lange, *Idéologie, révolution et uniformité de la langue*, 1996).

Celkově lze říci, že práce je solidní studií dané problematiky, mou hlavní výtkou, jak jsem se již zmínil, jsou nepřiliš časté odkazy na literaturu a určitá nevyváženost mezi jednotlivými kapitolami/periodami.

Navrhuji hodnocení *velmi dobře*.

14.6.2016

Jaroslav Štichauer

Vedoucí práce

